

skulle få fortsätta och inte som nu avbrytas i förtid. Nedläggningsbeslutet, som för mig ter sig oförståeligt, kom trots att gynnsamma ekonomiska effekter och behandlingseffekter kunde konstateras redan vid delutvärderingarna. Man måste också vara medveten om att det innebär en hel del »dolda» kostnader både att bygga upp en enhet med en kompetent personalgrupp och även sedan att lägga ned den.

Orsaker till och konsekvenser av nedläggningen av projektet diskuteras knappast alls i boken. Ingenting nämns heller om uppföljning av patienterna efter dagvårdsavdelningens stängning. Själv anser jag att en sådan är nödvändig inte minst med tanke på att patienterna tillhör riskgrupperna för att hamna i hemlöshet.

Redovisning är viktigt pionjärbete

Avslutningsvis, Jess och Westerlunds bok redovisar på ett både sakligt och lättläst sätt ett viktigt pionjärbete, vars erfarenheter bör implementeras ut i vårdorganisationen, i första hand till missbrukarvården. Jag vill också understryka behovet av fler tvärdisciplinära verksamheter med hög kvalitet för gruppen missbrukare med allvarlig psykisk störning. Boken bör läsas av vårdarbetare inte minst läkare samt politiker och andra beslutsfattare. •

Översiktlig bok om tinnitus i patientperspektiv

Alf Axelsson, Ulf Schenkmanis.
Tinnitus – när örat fylls av ljud. 117 sidor. Stockholm: Förlagshuset Gothia, 1999. ISBN 91-7205-213-9

Recensent: Gerhard Andersson, docent och leg psykolog, institutionen för psykologi, Uppsala universitet.

Trots ett stort massmedialt intresse för tinnitus har det dröjt länge innan slutligen en översiktlig bok på svenska kommer ut. Skriven av en erfaren forskare och kliniker samt en journalist, fyller »Tinnitus – när örat fylls av ljud» ett viktigt tomrum. Boken riktar sig kanske främst till patienter med tinnitus



(upplevelsen av ljud i frånvaron av yttre stimulering), men kan även användas av vårdpersonal. Boken tar upp viktiga aspekter och allmänmedicinsk bakgrund till fenomenet. Den är dock av begränsat värde för specialister då inga referenser ingår till originallitteratur. Trots den allmänna hållningen och det avsiktliga undvikandet av jargong (i syfte att kunna läsas även av patienter) innehåller boken en stor mängd fakta och samlad kunskap. Särskilt informativ är den vad gäller buller som orsak till och framför allt riskfaktor för utvecklandet av tinnitus. Patientcitat ingår, vilket gör boken levande och intresseväckande. Dock var det förvånande att inte författarna omnämnde de studier som gjorts vad gäller neuroanatomiska korrelat till tinnitus (främst med positronemissionstomografi). Dessa visserligen mycket kostsamma undersökningsmetoder har klart visat att tinnitus kan mätas på ett jämförelsevis »objektivt» sätt.

Behandlingsavsnittet bokens enda brist

I boken tas en mängd olika behandlingsalternativ upp, och författarna intar en återhållsam attityd vad gäller deras eventuella effekt. Det märks tydligt att Axelsson har en omfattande erfarenhet av patientgruppen. Tyvärr ligger enligt min mening bokens enda brist i avsnittet kring behandlingar. Trots att det finns ett flertal studier, vilka skulle kunna ha angetts som stöd för eller emot vissa behandlingsalternativ, väljer författarna att inte referera dessa utan hänvisar främst till egna studier och kliniska erfarenheter. Ett för mig iögonfallande exempel, i egenskap av klinisk psykolog, är att författarna inte tar upp det

forskningsstöd som finns för kognitiv-beteendeterapeutiska interventioner. Visserligen är detta en jämförelsevis kostsam behandling, men det bör påpekas att det i dagsläget är den enda psykologiska behandlingsform för tinnitus som prövats i flera kontrollerade studier och som visats ge bestående lindring av besvären. Detta framgår inte av boken, och de tips som ges vad gäller behandling stämmer kanske inte helt med vad forskningen visar vad gäller prövade och hittills oprövade behandlingar. Av boken framgår dock den viktiga informationen att tinnitus i dagsläget endast undantagsvis kan botas, och detta är viktigt att veta då det finns lycksökare som för fram behandlingar utan något som helst stöd i forskningen.

Kunskapslucka vad gäller statistik

I ett kapitel med den intresseväckande titeln »Behandlingsresultat – kan vi lita på dem?» visar författarna hur viktigt det är att inta en kritisk hållning inför alla de alternativa behandlingar som finns i omlopp. Till min stora förvåning visar författarna på en kunskapslucka vad gäller ett viktigt instrument för att kunna bedöma forskning, nämligen statistik. Här har författarna missförstått vad ett signifikant resultat på 5-procentsnivån betyder. Ett resultat som når denna »magiska gräns» innebär inte »att undersökningsresultatet gäller 95 av 100 undersökta» (sidan 67). Signifikansgränsen säger enbart något om sannolikheten för data givet den hypotes man har (nollhypotesen om ingen skillnad). Således kan ett signifikant resultat på 5-procentsnivån gälla för endast hälften av de undersökta (om vi med gälla menar att de blir hjälpta av behandlingen), bara det är tillräckligt stort antal personer i undersökningen och tillräckligt stark behandlingseffekt hos dem som blir hjälpta.

Läsvärd, hoppgivande bok

Sammanfattningsvis är denna bok mycket läsvärd och kan mycket väl rekommenderas till patienter och vårdpersonal med intresse för tinnitus. Eftersom det händer mycket på forskningsfronten kan man inte begära att ens en ny bok ska vara fullständigt uppdaterad. Ett stort plus med boken är dock att den inte förstorar problemet och att den inger hopp om att det finns saker att göra för att mildra problemen för dem som drabbas av tinnitus. •